

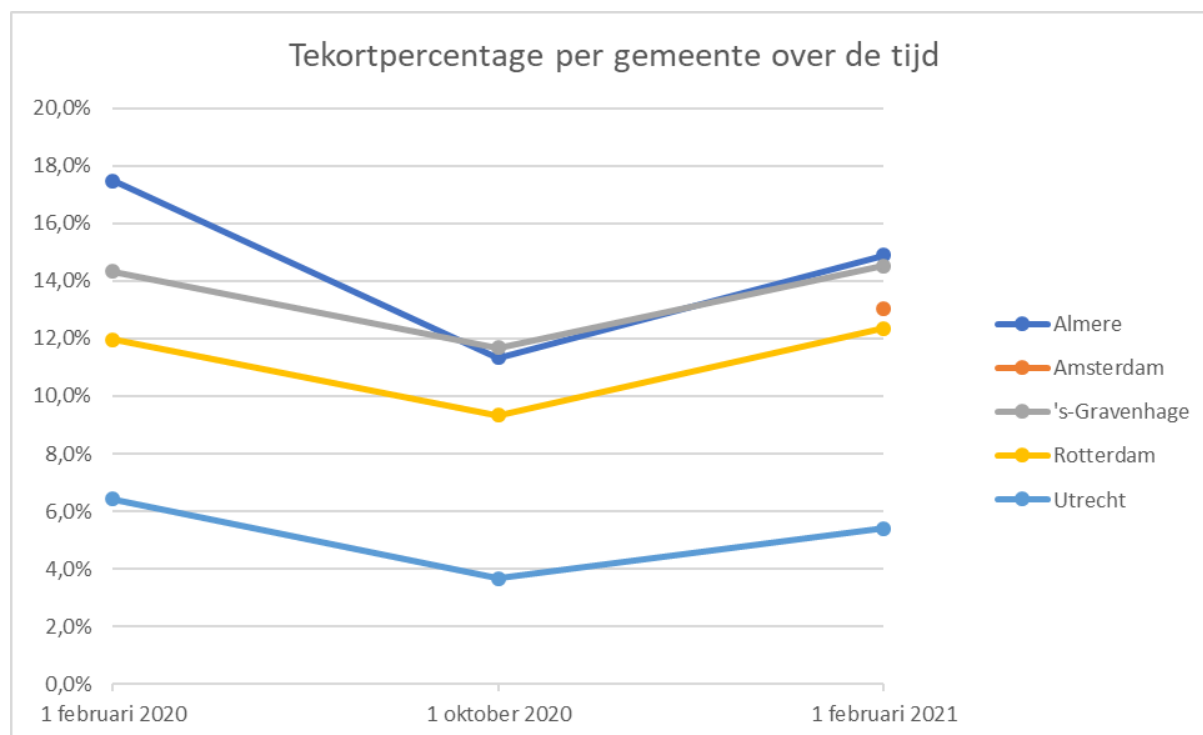
Aan de gemeenteraad

Behandeld door B.C. Haberland
Doorkiesnummer 030 - 28 62652
E-mail b.haberland@utrecht.nl
Bijlage(n) -

Datum 8 juni 2021
Kenmerk 8917818
Onderwerp Peiling personeelstekort primair onderwijs
Beleidsveld Onderwijs

Geachte leden van de raad,

Het lerarentekort is een landelijk vraagstuk dat extra voelbaar is in de grote steden. De G4 en Almere werken samen met het ministerie van OCW aan voldoende goede leraren voor alle leerlingen. Daarbij hoort ook sturingsinformatie over de feitelijke personeelstekorten. In 2020 hebben de steden samen met het ministerie van OCW gewerkt aan het ontwikkelen van een gezamenlijke peiling van het personeelstekort in het primair onderwijs. In februari 2021 heeft de eerste peiling door Centerdata in opdracht van het ministerie van OCW plaatsgevonden. De grafieken en tabellen in deze brief zijn afkomstig uit de [rapportage van Centerdata](#), juni 2021, tenzij anders vermeld.

Lichte daling in oktober, lichte stijging in februari

Alle steden laten een vergelijkbaar patroon zien van een lichte daling van het personeelstekort in oktober, gevolgd door weer oplopende tekorten in februari. Dit kan een effect zijn van de coronacrisis, of een seizoenseffect, veroorzaakt door uitval van personeel en instroom van 4-jarigen gedurende het schooljaar. Toekomstige metingen zullen hier meer inzicht in geven.

Het tekort blijft ernstig

In het primair onderwijs hebben schoolbesturen al jaren geïnvesteerd in een boven-formatieve flexibele schil en het uitbreiden van deeltijdaanstellingen van personeel. Dat maakt het tekort kleiner, maar geeft ook minder ruimte om tijdelijke tekorten met eigen personeel op te vangen. Tegelijkertijd blijven de tekorten zorgwekkend omdat we in het voortgezet onderwijs te maken hebben met groei van het aantal leerlingen waardoor de vraag naar docenten zal toenemen.

Beeld van het personeelstekort per wijk

Onderstaande tabel laat zien dat de tekorten niet gelijk zijn verdeeld over de wijken. Het tekort in Vleuten-De Meern is met 9% het grootst, gevolgd door Overvecht met 8%. Het tekort is het laagst in de binnenstad met 0%, en in Zuid met 2%. Dit is een momentopname; in oktober 2020 was het tekort in de binnenstad met 8% nog het hoogst.

fte				percentage van werkgelegenheid			
stadsdeel	werkgelegenheid	openstaand	verborgen	totaal vacatures	openstaand	verborgen	totaal
Wijk 01 West	145	1	7	8	0%	5%	5%
Wijk 02 Noordwest	145	1	4	6	1%	3%	4%
Wijk 03 Overvecht	190	3	13	16	1%	7%	8%
Wijk 04 Noordoost	238	2	7	9	1%	3%	4%
Wijk 05 Oost	134	2	3	5	1%	3%	4%
Wijk 06 Binnenstad	16	0	0	0	0%	0%	0%
Wijk 07 Zuid	117	0	2	2	0%	2%	2%
Wijk 08 Zuidwest	367	7	10	17	2%	3%	5%
Wijk 09 Leidsche Rijn	251	2	9	11	1%	4%	4%
Wijk 10 Vleuten-De Meern	334	5	25	30	1%	7%	9%

Schoolgewicht

Het belang van de beste leraren op scholen met een hoog schoolgewicht (veel leerlingen uit achterstandssituaties) heeft een inhoudelijke reden: juist leerlingen uit kwetsbare thuissituaties hebben veel baat bij een goede leraar. Door het kleine aantal scholen in sommige categorieën is een eventuele samenhang tussen schoolgewicht en personeelstekort in Utrecht niet betrouwbaar vast te stellen.

	FTE nodig	FTE werkzaam	%tekort
Zeer laag schoolgewicht	284	280	1,50%
Laag	735	692	5,90%
Gemiddeld	220	205	6,80%
Hoog	74	71	3,50%
Zeer hoog	235	217	7,80%

De PABO-opleidingen

Het opleiden van voldoende goede leraren is cruciaal. In het schooljaar 2019-2020 is een toename te zien in het aantal deeltijdstudenten aan de PABO. In 2020-2021 zien we die groei doorzetten en neemt ook het aantal voltijd studenten sterk toe.

PABO eerstejaars instroom	2018-2019	2019-2020	2020-2021
Voltijd	443	435	589
Deeltijd	27 7	382	437
Zijinstroom	99	84	70
Totaal	720	817	1026

PABO uitstroom met diploma	2018-2019	2019-2020
Voltijd	250	261
Deeltijd	130	114
Zijinstroom	71	Nog niet bekend

Totaal	380	375
---------------	------------	------------

Bron: opleidingen Utrecht

De eerstejaars studenten zijn echter pas over vier jaar bevoegd om voor de klas te staan. De aantallen studenten die vier jaar geleden zijn begonnen en nu afstuderen, zijn niet voldoende om op korte termijn het tekort aan leraren terug te dringen.

Alle PABO-studenten hebben op dit moment een stageplek. Opleidingen en scholen werken samen om ook bij een groeiend aantal studenten iedereen een stageplek te bieden. Utrecht speelt met twee PABO's een cruciale rol in het opleiden van nieuwe onderwijsprofessionals voor de stad en voor het hele land.

Zij-instroom

De peiling geeft ons informatie over het personeelstekort in het primair onderwijs. Dat tekort dringen we terug door het aantrekken, opleiden en vooral ook behouden van nieuwe onderwijsprofessionals. We zien dat de belangstelling voor werken in het primair onderwijs groeit. Er zijn ook meer ervaren professionals uit andere sectoren die de overstap naar het onderwijs willen maken.

In de oorspronkelijke subsidieaanvraag is afgesproken dat er jaarlijks 60 zij-instromers in de stad worden opgenomen. De trend die dit schooljaar (20/21) zichtbaar wordt is dat er door de coronacrisis en de daarmee samenhangende stagnatie in het aantal vacatures ook voor zij-instromers, het aantal van 60 zij-instromers niet behaald zal worden.

Desondanks willen wij consistent en structureel kansen blijven bieden aan zij-instromers. Daarom biedt het primair onderwijs geïnteresseerde zij-instromers met potentie een voortraject met garantie op een zij-instroomplek. Potentiële zij-instromers hebben de mogelijkheid ervaring op te doen op de werkvloer en kunnen een oriëntatieprogramma volgen.

Ook is er dit schooljaar gewerkt aan de structurele verbetering van de opleidingsstructuur voor zij-instromers in de scholen. Begin schooljaar 2021/2022 start er een verdiepingstraining voor schoolopleiders specifiek gericht op het begeleiden van zij-instromers.

Beide trajecten zijn een samenwerking tussen de HU en de Marnix Academie.

Voortgezet onderwijs en MBO

Een jaar geleden heeft Utrecht de personeelstekorten in het voortgezet onderwijs en het MBO geïnventariseerd. De tekorten zijn niet gelijk verdeeld over de vakken.

In het voortgezet onderwijs is het tekort 2,2%. De vacaturedruk is hoog, meer dan 20%, in met name de vakken Nederlands, Duits, Informatica, natuurkunde en scheikunde.

Ook in het MBO is een hoge vacaturedruk van ruim 15% in specifieke vakken zoals Nederlands, ICT en Techniek, Zorg en welzijn.

Er vindt in deze sectoren geen peiling door OCW plaats zoals in het primair onderwijs wel gebeurt, omdat door de verschillende vakken en studierichtingen een peiling in deze sectoren veel complexer is dan in het primair onderwijs.

Wel werken de sectoren samen in Utrecht Leert samen aan het vinden en behouden van onderwijstalent door samen opleiden en begeleiden in de school, begeleiding van startende leraren, en doorlopende professionalisering van zowel startende als ervaren leraren.

De lerarenopleiding (voor docenten VO en MBO)

De toename in het aantal studenten die zichtbaar is bij de PABO's blijft tot nu toe uit bij de lerarenopleiding. In de exacte vakken ondervinden de lerarenopleidingen concurrentie van de vrije markt waarin ook veel vraag is naar exact en technisch talent.

Datum 8 juni 2021
Ons kenmerk 8917818

Archimedes eerstejaars instroom	2018-2019	2019-2020	2020-2021
Totaal	1252	1087	1042

Archimedes uitstroom met diploma	2018-2019	2019-2020
Totaal	551	505

Bron: opleidingen Utrecht

Samen werken aan gezamenlijke doelstellingen

De coronacrisis heeft een grote impact gehad op de leraren en leerlingen in het onderwijs. We kunnen niet zeggen hoe de situatie zou zijn geweest als de coronacrisis niet had plaats gevonden. Leraren hebben veel nieuwe manieren ontdekt om onderwijs te verzorgen. Sommige daarvan zullen wellicht blijvend effect hebben.

Het Nationaal Programma Onderwijs zal een grote invloed hebben op de vraag naar onderwijsprofessionals. Die vraag zal in een toch al schaarse markt sterk toenemen. De middelen van het Nationaal Programma Onderwijs zijn tijdelijk.

De inspectie voor het onderwijs spreekt grote zorg uit over het dalende niveau van de taal- en rekenvaardigheden van Nederlandse leerlingen. Het onderwijs staat of valt met voldoende goede onderwijsprofessionals. Voor de aanpak van het lerarentekort maken we gebruik van de verschillende incidentele subsidies van het Rijk.

We werken in Utrecht samen, integraal en toekomstgericht aan het vinden en behouden van onderwijstalent, opleiden en begeleiden in de school en de ontwikkeling van nieuwe, betere opleidingsroutes. We hopen hiermee de onderwijskansen van onze jeugdigen te vergroten. Wij zijn het aan toekomstige generaties verplicht om kinderen en jongeren goed onderwijs te geven. Daarvoor zijn structurele investeringen nodig. Het terugdringen van het lerarentekort vraagt uithoudingsvermogen en een lange-termijn visie.

Op dit moment werken wij aan een evaluatie van het afgelopen jaar. Na het zomerreces zullen wij u inhoudelijk informeren over de voortgang van onze aanpak van het lerarentekort Utrecht Leert!

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,